

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

Neova pitää kannattavuutta ja reiluutta ruokajärjestelmän kestävyysedellytyksenä. Strategiassa on tunnistettu oikein arvonnollisen epätasaisen jakautuminen ruokaketjussa sekä tarve vahvistaa alkutuotannon ja jalostuksen asemaa. Samalla on tärkeää huomioida koko ruokaketjun tukirakenteet – erityisesti kasvualustojen, maanparannuksen ja eläinten hyvinvoinnin edellytykset – jotka mahdollistavat ruokatuotannon kannattavuuden ja huoltovarmuuden.

Turve ja siitä jalostetut tuotteet muodostavat kriittisen osan näitä tukirakenteita. Kasvu- ja kuiviketurve on edelleen korvaamaton osa kotimaista ammattimaista viljelyä, taimituotantoa ja eläintuotantoa. Strategian toimeenpanossa on tärkeää varmistaa, että turvetta ja sen jalosteita kohdellaan tasapuolisesti muihin raaka-aineisiin nähden – niiden ilmasto- ja ympäristövaikutukset huomioiden kokonaisuutena, ei yksittäisten päästökertoimien perusteella.

Strateginen tavoite 1: Arvonnollisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Arvonnollisen tasapainottamiseksi tulee tunnistaa myös ne toimijat, jotka mahdollistavat alkutuotannon. Kasvualustojen, biostimulanttien ja kuivikeratkaisujen kehittäjät luovat arvoa koko ruokaketjuun.

Neova korostaa, että arvonnollisen jakautumisen tulee ulottua myös näihin kriittisiin taustateollisuuden osiin. Kotimainen raaka-ainetuotanto ja siihen perustuva jalostus parantavat elintarvikeketjun resilienssiä ja arvonnollisesta Suomesta.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Suomalainen kasvuvalusta-, biostimulantti- ja aktiivihiiliiosaaminen muodostaa kasvavan vientialan, joka vahvistaa koko ruokajärjestelmän kilpailukykyä.

Neovan tytäryhtiö Kekkilä-BVB vie suomalaisesta raaka-aineesta kehitettyjä kasvuvalustaratkaisuja yli sataan maahan, ja Neovan jalostamat turvepohjaiset tuotteet – kuten biostimulantit ja aktiivihiili – tarjoavat ratkaisuja kestävän ruoantuotannon, veden puhdistuksen ja maaperän hoidon globaaleihin haasteisiin.

Turve on myös merkittävä osa suomalaista eläinten hyvinvointia, ja sen ansiosta suomalainen eläintuotanto on puhdasta, terveysturvallista ja kansainvälisesti kilpailukykyistä. Ruokastrategian toimeenpanossa tulisi tunnistaa nämä vientimahdollisuudet ja sisällyttää ne osaksi ruoka-alan viennin kehittämisohjelmia.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Ruoka-alan houkuttelevuutta lisätään varmistamalla vakaat ja pitkäjänteiset toimintapuitteet myös sen tukialoille, kuten kasvuvalusta- ja ravinnetalouden ratkaisuille.

Alan houkuttelevuutta vahvistaa osaamisen ja tutkimuksen kytkentä käytännön liiketoimintaan. Neova investoi jatkuvasti tutkimus- ja kehitystoimintaan, jolla kehitetään vähäpäästöisiä ja kiertotalouteen perustuvia ratkaisuja. Strategiassa on tärkeää tunnistaa tällaiset innovaatiokeskittymät osaksi ruokajärjestelmän houkuttelevuutta.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

Turvepohjaiset kuivikkeet ovat olennainen osa suomalaista eläintenhoitoa ja hyvinvointia. Turpeen luonnolliset ominaisuudet – erinomainen imukyky, hajujen ja ammoniakkin sitominen sekä antibakteerinen vaikutus – tukevat eläinten terveyttä ja vähentävät sairastumisriskejä.

Hyvinvoiva eläin tarvitsee vähemmän lääkitystä, mikä osaltaan vähentää antibioottien käyttöä ja tukee vastuullista tuotantoa.

Turpeen käyttö kuivikkeena myös vähentää ravinteiden ja haitta-aineiden leviämistä ympäristöön, mikä tukee sekä tilojen hygieniää että suojelee ympäröiviä alueita.

Neova korostaa, että kuiviketurpeen rooli eläinten hyvinvoinnin edistäjänä on tunnistettava strategian toimeenpanossa, ja sen käyttöä on edistettävä kestävän kotimaisen tuotannon osana.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

Datatalous luo mahdollisuuksia kestävien ratkaisujen kehittämiseen myös materiaalien ja raaka-aineiden kierroissa.

Neova tukee avoimen datan hyödyntämistä mm. kasvualustojen kiertotaloudessa, tuotantoprosessien päästölaskennassa ja jäljitettävyydessä. Samalla on varmistettava, että datan jakamisen pelisäännöt ovat reilut myös teollisille toimijoille, jotka kehittävät uusia ratkaisuja alkutuotannon tueksi.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Neova tukee strategian painotusta huoltovarmuuden vahvistamisesta. Ruokajärjestelmän iskunkestävyyden kannalta on välttämätöntä turvata paitsi ruuantuotanto, myös sen mahdollistavien raaka-aineiden, kuten kasvualustojen saatavuus.

Kasvuturve ja kuiviketurve ovat osa kansallista huoltovarmuutta. Ilman niitä kotimainen kasvihuonetuotanto ja taimituotanto eivät voi toimia nykyisessä mittakaavassa. Strategiassa on tarpeen tunnistaa turve ja sen jalosteet kriittisinä raaka-aineina.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

Huoltovarmuuden näkökulmasta riskienhallinta edellyttää kotimaisten raaka-aineiden saatavuuden varmistamista myös poikkeusoloissa.

Neova korostaa, että uusia turvetuotantoalueita tulee luvittaa myös jatkossa, jotta tätä strategista raaka-ainetta saadaan, ja samalla pystytään ylläpitämään riittävä tuotantokapasiteetti ja osaaminen myös poikkeustilanteisiin. Tämä on osa kansallista kriisivalmiutta.

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Kasvualustat, eläinkuivikkeet ja maanparannustuotteet ovat ruoantuotannon perusinfrastruktuuria. Niiden saatavuuden turvaaminen on keskeistä jatkuvuuden kannalta. Kotimaista turvetta jalostetaan myös biostimulanteiksi ja eläinrehuiksi. Nämä kaikki vähentävät riippuvuutta tuontiraaka-aineista ja tukevat huoltovarmuutta myös eurooppalaisella tasolla.

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Turvepohjaiset tuotteet ovat kotimaisia, uusiutuvia ja jäljitettäviä. Niiden hyödyntäminen maanparannuksessa, kasvualustoissa ja eläintuotannossa parantaa omavaraisuusastetta.

Neova kannattaa kiertotaloustratkaisuja, joissa sivuvirroista ja turpeesta kehitetään esimerkiksi kotimaisia kasvualustoja ja biostimulantteja.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

Luonnonvarojen kestävä käyttö on koko Neovan liiketoiminnan perusta. Turpeen käyttöä on mahdollista toteuttaa hallitusti ja ympäristövastuullisesti, yhdistäen jälkikäyttö, hiilensidonta ja luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen.

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

Kasvuturve ja siitä jalostetut tuotteet tukevat ruokajärjestelmän ilmastotavoitteita välillisesti parantamalla maaperän kasvukuntoa ja hiilen sitoutumisedellytyksiä. Kotimainen kasvuturve mahdollistaa taimikasvatuksen ja metsänuudistamisen, jotka ovat keskeisiä hiilinielujen ylläpidon ja vahvistamisen kannalta.

Lisäksi turvepohjaiset biostimulantit ja maanparannustuotteet voivat edistää maaperän vedenpidätyskykyä ja ravinteiden tehokkaampaa hyödyntämistä, mikä vähentää hävikkiä ja tukee kestävää viljelyä.

Neova korostaa, että turpeen ja muiden kotimaisten raaka-aineiden vastuullinen käyttö osana kiertotaloutta voi tukea ilmasto- ja huoltovarmuustavoitteita. Tarkastelussa tulisi huomioida koko elinkaari ja ruokajärjestelmän kokonaisvaikutukset, ei vain yksittäisten raaka-aineiden tuotantoprosessit.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Turvetuotannon jälkikäyttö kosteikoiksi, soistuneiksi hiilinieluiksi ja biodiversiteettialueiksi on keskeinen osa Neovan toimintamallia. Tätä osaamista voidaan hyödyntää laajemmin luonnon monimuotoisuuden edistämisessä.

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

Turvepohjaiset maanparannustuotteet ja biostimulantit vähentävät ravinnevalumia ja parantavat maaperän rakennetta, mikä tukee vesienhallintaa ja ravinteiden tehokkaampaa kiertoa. Myös kuiviketurpeen käyttö eläintuotannossa sitoo tehokkaasti ammoniakkia ja muita ravinteita, estäen niiden päätymistä ympäristöön ja parantaen siten vesiensuojelua. Strategiassa tulisi tunnistaa turvepohjaiset ratkaisut osana kiertotaloutta, joka tukee maaperän terveyttä, vesitalouden hallintaa ja hiilineutraalin maatalouden tavoitteita.

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Ruokakulttuurin ja hyvinvoinnin edistäminen perustuu turvalliseen, puhtaaseen ja kestäväan ruokaan. Turvepohjaiset kasvualustat ja kiertotaloustuotteet tukevat tätä kokonaisuutta turvaamalla kotimaisen ruuantuotannon omavaraisuuden, jatkuvuuden ja laadun.

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

Neova kannattaa toimia, jotka lisäävät ymmärrystä ruuantuotannon kokonaisuudesta – myös siitä, miten kasvualustat, maaperä ja ravinnetalouden ratkaisut vaikuttavat ruuan laatuun ja huoltovarmuuteen.

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoja

Terveellisen ruuan tuotanto alkaa terveestä maaperästä.

Maaperän biologinen aktiivisuus ja ravinteiden saatavuus vaikuttavat suoraan kasvien ravinnepitoisuuksiin ja sadon laatuun.

Turvepohjaiset maanparannustuotteet ja biostimulantit tukevat tätä kokonaisuutta parantamalla maaperän rakennetta, mikrobitoimintaa ja ravinteiden hyödyntämistä.

Biostimulantteja käytetään laajasti Keski- ja Etelä-Euroopassa osana kestäväan viljelyn ratkaisuja, ja niistä on muodostunut merkittävä vientituotekategoria.

Suomessa käyttö on vielä kehittymässä, mutta kotimainen tutkimus- ja tuotekehitys – erityisesti turvepohjaisissa biostimulanteissa – luo mahdollisuuden kasvattaa alan vientiä ja vahvistaa ruokajärjestelmän kestävyttä.

Strategiassa tulisi tunnistaa maaperän terveyden ja ravinteiden kierron rooli terveellisen, turvallisen ja kotimaisen ruuantuotannon perustana – sekä biostimulanttien tarjoama potentiaali sekä ruokaturvan että viennin näkökulmasta.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

Kestävien, puhtaiden ja paikallisten raaka-aineiden saatavuus tukee suomalaista ruokakulttuuria. Kasvualustojen kehittäminen kotimaassa on osa tätä kulttuuria ja sen vientiarvoa.

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

Neova tukee paikallisia ja yhteisöllisiä ratkaisuja – esimerkiksi yhteisöviljelyä ja viherrakentamista – joissa kotimaiset kasvualustat ja kiertotaloustuotteet edistävät yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia.

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Neova korostaa seuraavia kehittämisen painopisteitä:

- Innovaatioiden ja teknologioiden hyödyntäminen: jalostusarvon nostaminen turpeesta ja muista raaka-aineista korkean teknologian tuotteiksi (aktiivihilli, biostimulantit, eläinrehut).
- Osaaminen ja tutkimus: yritysten, tutkimuslaitosten ja hallinnon yhteistyö ekosysteemimäisesti.
- Investointikyky: pitkäjänteinen ja ennustettava sääntely tukee vihreän siirtymän investointeja.
- Ekosysteemit ja yhteistyö: ruokajärjestelmän kehittäminen vaatii kokonaisvaltaista lähestymistä – julkinen sektori mahdollistajana, yritykset ja tutkimuslaitokset toteuttajina.
- Hallinto mahdollistajana: luvitus ja sääntely on harmonisoitava tukemaan kestävästä raaka-aineiden tuotantoa, ei estämään sitä.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Neova pitää Kansallista ruokastrategiaa tärkeänä lähtökohtana Suomen ruokajärjestelmän kehittämiseksi.

Strategian toimeenpanossa on olennaista varmistaa, että myös raaka-aine- ja kasvualustatalouden toimijat tunnistetaan ruokajärjestelmän keskeisinä osina – ilman niitä ei ole kestävä ruuantuotantoa.

- Turve on kansallisesti strateginen raaka-aine, jolla turvataan ruokahuolto ja kriisivalmius.
- EU-tason LULUCF- ja taksonomiasäätelyä on kehitettävä siten, että ne mahdollistavat kotimaisen raaka-aineen kestävä käytön.
- Kiertotalous, sivuvirtojen hyödyntäminen ja teknologinen uudistuminen ovat suomalaisen ruokajärjestelmän kilpailuetu.

Mackiewicz Janina
Neova Oy